

Előfizetési ár:
 Évnyegyedre vidéken 2 ft. 50 kr.
 „ helyt 2 — 24 —
 Félévre vidéken 5 — 40 —
 „ helyt 4 — 48 —

HETILAP

A Hetilap megjelen hetenként kétszer, szerdán és szombaton egy-egy íven. — A hirdetések négyezer hasábozott sorának ára 3 pkr.

az ipar-világ, tudomány, művészet s szépirodalom köréből.

80. szám

Kolozsvártt Szombat dec. 17.

1853.

Előfizetési felhívás

a HETILAP jövő félévi és évnegyedi folyamára.

Vidékre (január — június) félévi folyamra . . . . . 5 f. 40 kr. | Helyt, félévre . . . . . 4 „ 48 „
 „ (január — mart.) évnegyedi „ . . . . . 2 „ 50 „ | „ évnegyedre . . . . . 2 „ 24 „

Előfizetni lehet helyt Tilsch J. könyvkereskedésben; — vidéken minden es. k. postahivataltal.

A nyomtatandó példányszámok s a czimzetek végett az előfizetési megrendelések mielőbbi megtételét kérjük.

Tartalom:

Felhívás. — Hernyók elpusztítása. G. L. — Dunamelléki közlemények. I. Fodor. — Szárhegyi Lázár István élettrajza. (Folyt.) Gr. László Miklós. — Miklós bácsi epitaphiuma. (Költemény) Medgyes Lajos. — Hírfűzér. — Mozaik. — Hirdetések.

Kolozsvár decemb. 15.-kén.

Az ember a polgári társaság terheit csak azért kész hordozni, hogy ezen áldozatáért személye mellett vagyonát is biztonságba helyezi az erőszakosság ellen. Ámde a hatalom a rossz indulat káros befolyását a szigorú előörkődés mellett gyakran csak úgy elengedélyezheti, hogy utat nyit és buzdítót áll fel a közszellem ébresztésére, gyümölgésére, hogy eképp magok a polgárok egyesüljenek a netaláni csapások enyhítésére a közös hordozás által. E szempontból indulván ki, örömmel hívjuk fel t. cz. olvasóink figyelmét m. kormányunk következő, ha az ige teste válhatik, üdvöt hozó hirdetésnyére:

Hirdetmény.

Még az 1851-ben septemb. 9-én 20.956 szám alatt innen kelt, az elemi történetek által károk felszámítása felvételéről eljárásról rendelés 8-dik §-ában a politikai hivataloknak ajánlva volt, mindég és különösen tűz- viz- és förgöteg általi károsodások alkalmakor a lakosokat a fennálló biztosítási egyletek szerkezetére nézve oktanni, s beállításra serkenteni. Mint az előforduló elemi esetekről, névszerint pedig a leggyakrabban történő tüzvészkekről bejövő jelentésekből kitetszik — azoknak száma, kik tulajdonukat biztosították, mégis még mindig nagyon csekély.

Kétség alá nem vonható, miként oly sok szomorú tapasztalatok mellett a falusi ember bizonyosan hajlandó lenne, igen csekély áldozattal vagyonát szerencsétlen esetek ellen biztosítani, ha a biztosítási társulatok lényege és szerkezete s az azokbani részesedés hasznát felől kellőleg felvilágosították.

A biztosítási díj, azaz, a biztosítási egyletnek fizetendő biztosítási-pénzre nézve falun körülbelül következő aránymennyiségek fejlődnek ki:

- egy köfalas, téglafedett tárgyért, lak- vagy gazdasági épületért, maga a tulajdonos által bevallandó értékhez képest minden száz forint után 30 kr. évenként.
- egy köfalas, fával fedett épületért, 100 forint után 36 kr. évenként;
- egy fából készült, fával fedett épületért 100 frt érték után 1 frt 12 kr. s végre
- egy szalmafedett facsűrért 100 frt után 2 frt évenként.

Városokban, hol általában szilárdabb épí-

tés, jobb tűzoltó intézetek feltételeztetnek — a díj még jóval jutányosabban jön ki.

Egy falusi ember tehát, ha naponként csak egy krajczárt tesz félre, lak- és gazdasági épületeik egy egész évre, s e fölött természetesen is 3 hónapra biztosíthatja, és szerencsétlenség esetében az egész biztosított értéket késő pénzben kifizetve kapja meg.

A biztosítási társulatok részéről az ország minden főbb helyein ügynökségek vannak felállítva, melyeknek hirdetésnyei a „Siebenbürger Bote“ majdnem minden mellékklapjában olvashatók; a biztosítási ügy volta és modora felől mindenki legkisebb költség nélkül minden percében magának tudomást szerezhethet.

A biztosítási egyletek ugyan csak magán társulatok, de mégis a részvényeseknek egy egészen kielégítő kezességet nyújtanak tetemes alaptőkék létezésé által; nem különben mindenkinek szabadságában áll, azon biztosító egyletbe lépni, mely legjobb feltételeket nyújt.

A „Siebenbürger Bote“ mellékklapja igen gyakran oly elszerencsétlenedettek nyilvános köszönetét tartalmazza, kik a biztosító társulatokba megelőzőleg történt belépés által azok részéről kártalanítást nyertek s ily módon szükség és nyomoruságtól megmentettek.

A falusi lakosokkal továbbá meg kell érteni, miszerint a tűzkárbiztosítások közönségessé léte által az oly gyakran előforduló gyújtogatásoknak leggyorsabban elejét vehetnek, mivel ez által a büntetettel egybekötött gonosz szándék, embertársának t. i. kárt okozni, — meghiúsulna.

Főleg azon itt ott előforduló hiedelemtől kelletik a népet megszabadítani, mintha a díj-fizetés valami adó lenne, ugy szinte az iránt felvilágosítani, hogy a biztosítási egylethez járulás merőben az egyén szabad akarata van bízva, és egy a belépő és a biztosítási társulat közt bizonyos időre, rendszerint egy évre kötendő egyeztetéstől függ, hol semmi nemü kényszerítés fenn nem forog.

Az egyszerű falusi ember továbbá arról is felvilágosítandó, hogy a biztosítási társulatok számításán alapulnak; — minthogy ugyanis igen sok ember okos elővigyázatból inkább egy kis pénzösszeletet letesz, csak hogy lehető balesetek ellen biztosítva legyen, míg a nagyobb rész szerencsétlenségtől ment marad, — a bejövő sok kis összeletek egy summát képeznek, melyből a szerencsétlenség kára megtéríthetetik, s e felett még a fennmaradó pénz is hasznosított alaptőkéül szolgálhat.

Ily biztosítási intézetek azonban nem csak az egyes elszerencsétlenedetteknek tulajdonukat biztosítják, hanem nemzetgazdasági szempontból tekintve is legnagyobb fontosságúak, mivel azok közbejárása által sok családok

szükség és nyomoruságtól megóvatnak, s az álladalomnak tehető polgárok tartatnak meg, ha a családi apák részükről lehető szerencsétlen esetek megelőzéséről maga idejében gondoskodik. Ez okból ily biztosító egyletek a cs. k. kormány részéről előmozdítatnak, azonban minden kényszerítés alkalmazása nélkül.

Mentől számossabbá válnak a biztosítási egyletekben részesülés, annál kevésbé leendő szükség a közönséges adakozásokra gyűjtőegyletek útján szert tenni, és a jótékonyseg o segédforrásai annál bővebben tartathatnak nyitva oly szerencsétlen esetek idejére, melyeknek következményei ellen semmi biztosítás nem lehetséges.

Meghagyatik azért minden közigazgatási hivataloknak, a jelen hirdetményt legott a legkiterjedettebben közönségesíteni, azt a hivatalos napokon és községi gyűléseken több ízben minden közönségnek tudtal adni, valamint a lekipásztorságot gyakorló papságot is felhívni, miszerint a néppeli gyakori érintkezéskor azt a biztosító intézetek jótékonyaságáról világosítsa fel.

Továbbá a biztosító intézetekből önkéntes lépés előforduló eseteiben a politikai hatóságok teendője, az egyszerű falusi embernek tanácsadólag és felvilágosítólag kezet nyújtani.

N. Szeben novemb. 5-kén 1853.

A. cs. k. katonai és polgári kormányzósgától.

Hernyók elpusztítása.

Ámbar sokszor, s többféle ellenszerek voltak már a hernyók kipusztítására ajánlva, mégis sokan bedugják füleiket, s addig várnak, míg rendőrileg nem kényszerítettek, hogy saját maguk javára tegyék azt. Mások ismét nem emlékeznek azonnal hatályos szerekre, s ezek kedvéért röviden ismételjük a legkönynyebben alkalmazhatókat.

1) Egy erős, 4 hüvelyknyi széles papír- vagy vászonszeletet, a földön felyül 3—4 lábnyi magasságban a fatörzsre kell kötözni, káránnyal, vagy egy kevés olaj- vagy halzsírral vegyített szekerkénőccsel hemáznál; alsó szélét egy ujnyi szélességre behajtván, hogy a behajtott keskeny rész a fa felé legyen fordítva. Bekenésre gyantába kevert forró lenmagolajt is lehet használni. Hetenként legalább kétszer meg kell ujtani a bekenést. A lehullott, vagy lerázott hernyó nem mászhat többé a fára, s eldöglik.

2) Estvéként a bokrokra, vagy fákra gyapjuszövet-árapokat kell rakogatni: az ideikhez hasonló nedves hidegekben éjjel azokra másznak a hernyók oltalomkeresés vé-

gett, s reggel aztán ezereként lehet őket pusztítani.

3) Diófalevelet, vagy tölgyfahéjat, vagy dohánylevelet forrázunk le, vagy meghígított csávalevet vegyünk, s a fát ezzel öntözzük: a hernyók elvesznek tőle.

4) E helyett kormot is lehet porrá zúzni, 16 pintet lassanként 2 akó vízben felolvasztani, aztán még 4 akó hozzáönteni, és egy kézi szivattyú segítségével a fának ágait, leveleit, az olvasztmányt megöntözzük; más nap reggel a hernyók dögvölve fekszenek a földön; ezen felül még a fák is frisek és egészségesek lesznek.

5) Póznára kötözött kőzot, vagy rongyot kell szappanos vízzel megnedvesíteni, és azzal a hernyókat érinteni, a hernyók ettől is elvesznek.

Möglinben a káposztahernyók előlése végett esős időben egy vaskanalon, vagy füstölő serpenyön izzó szénre kénvirág hintetett és égettetett, s néhányszor a földön végig jártak vele. Az így képezett kénsav felolvadt az esőcseppekben, s ráhullott a káposztára, s előlte a hernyókat.

E szerek mind egyszerűek, s könnyen alkalmazhatók, csak komoly legyen az akarat. Sokat végezhetnek a gyermekek, s a tanítók érdemet szerezhetnek maguknak, ha az iskolás gyermekeket sétálás közben a hernyók pusztítására oktatják s ébresztik. De a gyümölcsfabirtokosok se késsenek a fennebbi szereket alkalmazni, mert saját hasznuk forog kérdésben.

G. L.

Dunamelléki közlemények.

I.

A Hetilap múlt évi 10-dik számában gyászos színekkel festém az 1852-dik évet, s megígérém, hogy annak idejében 1853-ról is szólók gazdai szempontból. Szavamat bevaltandó, irhatom, hogy ez a tavalyinál reánk dunamelléki gazdákra nézt sokkal kegyetlenebb vala.

Tavaszi vetéseink elején meglehetősen diszlettek, ámbar a sok esőzések miatt a vetéssel hátráltatva voltunk; az időjárás annyira kövér lett, hogy az árpa kalásza kihajtásakor csak hamar megdőlt, a burján felnötte s lett belőle nem tudom mi. A soványabb földekbe nem dőlt ugyan meg, de épen szemzésekor a nagy forróság a szemet egészen megfojtotta, ugyszólva a kalászból főlte, annyira, hogy nyomtatáskor a kalász a szalma-szárlól leszakadt ugyan azonnal, de azért a kalászból a szem ki nem ment, bármennyit zavartuk rajta nyomtató lovainkat.

Az őszi étellel — (búza, kélszeres, rozs) épen így történvén, a következés a lett, hogy az őszi életre silánysága miatt nyomtatókat nem kapván, nagyobb része ma is nyomtatatlan; a hol a nyomtatás be is végződött, oly gyengén eresztett, kivált az őszi élet, hogy egy szem után csak hármat lehet beemérni.

Már most ha a gazda számítást tesz, fekvő és forgó tőkét felveszi a terméshől, egy szemet vetésre félre tesz, csak elbámul, midőn a magtárban mi sem marad; s pedig úgy van.

A zab és törökbuza, hol a víz el nem borította, jól fizetett. Pityókat egy néhány évtől fogva uralkodni kezdett rothadás miatt e vidék keveset természet, s pedig kár. tavaly és az idén türethető volt a károsodás. En rendszeren kétféle pityókat szoktam természetni: nyárit és őszi, vagyis korán és későn érőt; a nyárit aratás előtt felszedem, s a nyári munkásokat ebből látom el, az őszi szüret tájt szoktam felszedni. A nyáriból már 3 év óta egy sem rothadt, az őszi 1851-ben folinél több, 1852-ben $\frac{1}{4}$, az idén még a rothadásnak semmi jele.

Bor lett elég, de a tavalyinál alábbvaló; gyümölcs annyi, hogy az ingyen kapást még megköszönés sem követé.

A fenn említett gabonaszemzésekori forróságon kívül még egy siralmasabb eset taláta vidékünket: a Duna nyári kiömlése; ez több polgártársunknak nyakába akasztá a koldustarisznyát.

Nem említem, hogy a nép 6 hét lefolyta alatt az imaházba csónakokon járt; nem említem, hogy a főszolgabíró a kalászkor tevéjén csónakokon átaza be vidékünket, szemmel látott tanuja kívánván lenni a szorgalmas nép nyomorainak, s miután szomorú átlását végezte, a helység házához csakugyan csónakon bémenve, érzékeny könyhullatások közt adá ki a szerencsétlen csapás mikénti állásáról szóló bizonyítványát; nem említem, hogy réteink és kaszálóink helyére csak mintegy a tengerből kiemelkedett szénabugyákról ismerhetünk; nem említem, hogy szénacsinálás idején marháink, birkáink istállóra szorultak, s nagyobb részét az áradás közepéből csónakkal kelle kihordanunk; nem említem mondom, mert fájdalmas még a reáemlékezés is, csak azt mondom: egy néhány év óta vidékünket rendkívüli csapások érték.

A magyar pénz megbukását vidékünk sajnosan érte, mit nyomban követett a marhadög, mely helységünkben 1000 darabnál többet sodort el; a nem várt s szokatlan fizetés; három évről fizetetlen maradt bor-dézma; ezek után az 1852-dik évi rendkívüli száraz esztendő, s most a siralmas áríz.

Ennyi csapások után népünk, fajunk mégis él, nem zúgolódik, tűr, szenved, fizetné tartozásait, de a naponként érezhetőbb pénzhány nem engedi, s még csak egy szerencsétlen termés találja vidékünket, nem fog tudni fizetni, nem hogy ne akarna, de nem lesz miből.

A m. kormány fülébe érkezvén vidékünk szerencsétlensége, azt némiképp az által kívánta enyhíteni, hogy közelebb mult napokon kinek-kinek a víz által történt károsodását összeírta, hogy rendes adójából, a történet kárhoz mért elengedések által a népen segítve legyen. Köszönöt a m. kormány ily atyai intézkedéseiről, de egy csep viz fog lenni a Dunában akkor, mikor népünk kenyér nélkül van.

Fodor.

Szárhegyi Lázár István életrajza.

(Szül. 1626. †)

(Folyt.)

A Bethlen János historiájából olvassuk a forradalmiaknak a Köhalom felől bejött ellenfél táborávali összejöveteléről Kaczán és a háromszéki lázadóknak a baróti réten vett győzelmét Barcsinak.

E győzelem után Barcsai Gáspár a köpeczi táborból (október 13-án) Csikot megadásra szolította fel, és Lázár Istvánt, Székely Samuelt és Vasmát Pétert, mint a pártoskodás főindítóit kiadatni követelte. Azonban Lázár István a baróti vesztes után még nem veszté el minden reményét. Székely Samuel és Barabás Péterhez irt levele tanúsítja, hogy még a vármegyékben és többi székely székelyekben bizott; és ennek következtében a csikiak, kik Lázárfalván üttették fel sátraikat, sem veszték el reményüket, és későbbek voltak a halálra, mintsem vezéreiket az ellen kezébe adni. De később látva, hogy segedelemre nem számíthatnak, és látva a Barcsai sergének előnyomulását, hajlottak a megadásra azon esetben, ha általános amnestiát nyernek, tudniillik vezéreikre nézve is; és ennek megnyerésére kérelmeikkel pater Kászonyi Mártont Segesvárra küldötték a fejedelemehez meg az ottan egybegyűlt rendekhez, addig pedig az ellen-táborral fegyverszünetet akartak kötni. Barcsai Gáspár még a kézdi-vásárhelyi táborban a fegyverszünetről mit sem akart tudni, honnan ezeket írja Csikszékhez (október 20.): „19-ik praesentis Lázárfalvi táborban irt kegyelmeket levelét vettem, melyben hosszas declaratióval jelenti dolgait, nem ma-

ga megalázásával (a mint a mostani állapot kívánna) kér azon, szünnyek meg, és várjak attól a mit az ország fog deliberálni kegyelmek felől, sőt inkább mintegy fenyegetőzéssel írja: később mind egy lábíg magukat levágnatni, sem mint a denominált személyeket kézbe adni, melylyel úgy látom declarálta magát a mi kegyelmes urunknak és a nemes ország ellen-ségének lenni; nem kegyelem kéresem, hanem merő azon garáznaság kegyelmek dolga. Immár én is a pártos és hűséget nem mutatóknak tűzzel vassal rajtok leszek.“

De miután Barcsai táborával a kászoni rétre telepedett le, sikerült a csikiaknak a fegyverszünetet addig megkötni, míg az ország határozata megjött; hanem Barcsai Gáspár a fegyverszünet megkötése után sem szűnt meg főleg Lázár István kiadatását követelni.

Pater Kászonyi kérelmei következtében a fejedelem oct. 20-án megadta az amnestiát, de nem általános: Lázár Istvánt és Székely Samuelt kirekesztette belőle, és mivel nem terjesztetett ki ezeket is az amnestia, azt ki sem hirdették a csiki táborban. A fővezér Barcsai vévén észre, hogy a bűnbocsánat megnyerése után sem készülnek a csikiak a megadásra, vagy tán mivel már a fegyverszünet ideje is kitölt, ellenök készült nyomulni october 28-kán, azonban mind a fejedelemtől e tárgyban levelei, mind Csik részéről követek érkezvén az nap táborába, szándékával felhagyott; és miután a követektől megtudá, hogy az amnestia nincsen kihirdetve, a fejedelmi level párjával annak kihirdetése végett bocsátotta vissza őket.

Erre Csik hódoló követeket választott a segesvári gyűlésre, s egyszersmind oly kéressel folyamodtak Barcsai Gáspárhoz, mikép Lázár Istvánra nézve is bűnbocsánatot eszközöljön. Barcsai Gáspár megígérte, s míg a csikiak a fejedelemnek hódoltak, addig Lázár István Gyergyóba vonta vissza magát, hol többnyire tartózkodott a háromszéki főpártosokkal, kik Székely Samuella el menekültek.

Gyergyóban sem szűnt meg titkon működni, hogy Kemény János juthasson a trónra, mi nem sokára teljesült is.

Kemény János bejövén az országra, s miután erdélyi fejedelem lett, Lázár Istvánnak mellette való buzgó törekvéseért a mező-bándi jószágot és a lörinczelki praediumot adományozta (1661. januarius 18-kán) és ezen időtől fogva István a Kemény János főemberei közé tartozott s alatta is viselte a csiki főkirálybírótságot.

Midőn pedig Ali basa és a tatárok az országot oly borzasztólag pusztították, ő Petki István alatt harcolt s tán vele együtt menekült be Gyergyóba, de nem követte ki Magyarországra.

Gyergyóban volt ő 1662-ben is, egy héttel a nagy-szöllősi ütközet előtt. Itt kapta Kemény Jánosnak a kisaludai táborból januar 16-án költ azon rendelkezést, miszerint Béli Pállal és Mikes Kelemennel a Barcaságon lévő kurtánságot dissipálja.

Azonban elesvén Kemény János, Lázár Magyarországra futott ki, mit egy Sibrektről febr. első napjaiban irt levélből következtünk, ha csak a „Sibrek“ szó alatt a köhalom-széki Seyburg nevű falu nem értendőik. De miután később a Kemény János volt hívei két pártra szakadtak, melyből az osztrák párt a bethleni várban a Kemény Simon részére tanácskozott, a török párt pedig a gorgényi várban az Apafi részére: Lázár István is a csikiakkal ez utóbbi várban Apafi Mihály mellé nyilatkozott.*)

E nyilatkozat miatt nem szakadt meg azon szives viszony, mely a bethleni párthoz tartozott Bánfi Dénes és Lázár István között létezett; ezen időtől fogva Bánfi Dénestől szomorú kivégzetéseig több levelet mutathat

* Fessler „Die Geschichte der Ungern und ihrer Landsassen“ című munkájában.

a család levéltára, melyeket ő Lázár Istvánhoz írt. Sem pedig e nyilatkozat okozta, hogy a székelységnek egy része, ambarb ők Kemény Simont ohajították inkább fejedelmöknek, gyűlölte Lázárt, hanem a Barsai és Rákóczi idejében szerepléséért voltak számos elleni, főleg a Barsai pártosai, kik ezen a székelyektől nem érdemelt gyűlölséget előidézték s kik miatt táborába szállni nem mert, hanem magát az 1664-beli táborozástól fölmentelni kérte, mit a fejedelem megengedett és azalatt Csikban főkirálybírói tisztét folytatta.

Gyergyóban pedig az 1665-ik évet szent dologgal kezdé meg. Mert ezen év januarius első napjaiban Szárhegyen a Sármany nevű hegyre szent Ferencz szerzetesbeli barátokat telepített, és azon helyen, hol az atyja idejében is voltak barátok egészen 1647-ig, klasztróm és templom építésére ily szavakkal: „mint jó fiu édes szülőjének ilyen istenes példáját akarván követni” telket adományozott.

A következő 1666-ik évben az idegen nemzetbeli barátokkai versenygések megszűntetésére, és a mikházi klasztronnak az erdélyi custodiához csatoltatására, mint biztos Kornis Gáspárral együtt, az ország által lévén kinevezve: e megbízást augusztus 6-án a generalis vicarius jelenlétében teljesedésbe vette.

Egy évvel ezután ugymin 1667-be Erzsébet nevű leányát adá férjhez Kálnoki Samuelhez, mire gróf Téköli István levele czéloz, melyet Vajda-Hunyadról april 17-én Lázár Istvánnak írt, hol egyszersmind az új házasoknak szerencsét kíván.

És ismét ezután két évvel, tudniillik 1669-ben kinevezte őt Apafi martius 4-én hogy pater Domokos Kázmért, mint erdélyi generalis vicariust innepélyesen beiktassa.

Az ő elnöksége alatt 1671-ben Csikban folyt girásgyűlésben hirdettetett ki a János Zsigmond király szabadalomlevele is, melyet 1558-ban Csik-Szeredának adott.

1672-ben pedig forrón szeretett neje halt meg, és Lázár a Petki Kata halála után az udvarnál tartzkodott többet, mintsem Gyergyóban, hová inkább csak gyűlések tartására rándult be. Ekkor ő már — miként Cserei Mihály is állítja — az Apafi főemberei közé tartozott, és főember volt ő az 1674-beli országgyűlésen, midőn az ott kötött uniót vagy ligát aláírta, melyet később notaperében ellene használtak fel.

Az udvarnál tartzkodása alatt, és erdeki jószágá (mely mostoha anyja Kováchoczy Susánna halálával 1662 ismét birtokába jutott) környékében fordulván meg gyakran, megismerkedett Kereszturi Krisztinával, a Kereszturi István leányával, és miután a magános életet alig telvén egy év annyira megunt, hogy már akkor nyilvánítá házasodni kívánó szándékát, Krisztinát alkalmasint már az 1673-dik év folytán vette el, a ki bizonyosan katolika volt, mert más vallást venni vonakodott.

Az 1675-beli fejevári országgyűlésen ő a 20-ik törvényczikk által biztosnak nevezetett ki Teleki Mihály, Bethlen Gergely, Sárpataki Márton, Mikes Kelemen, Sárosi György, Bodoni György és Torma Istvánnal együtt, hogy a szamosújvári, kövári, huszli jószágokban és szomszédságban lévő nemesi és egyéb controversiákat, továbbá a kapjoni gát felett a décsiekkel való egyenlenséget és végre Máramarosban Körtvélyes nevű falunak a tarackköziesekkel való veszekedését eldöntesse.

E hosszas munkálatok bevégezése után Szárhegyre sietett haza, hová ismét megházasodása után költözött, és ottan az említett 1675-dik évben született egy fia, kit Ferencz névre kereszteltek, s ki később a grófságot nyerte.

(Vége köv.)

Gr. Lázár Miklós.

MIKLÓS BÁCSI EPITAPHIUMA.

Nem köb; de az érzékeny szívekbe
Akarom metszeni
Miklós bácsinak epitaphiumát;
Mert megérdemli.
Sok tivornya, sok vig idő folyt nála:
Hogy az isten a porát is megáldja.

Elbeszélte ő az insurrectiót
Majd minden lakomán,
Pej paripáján, hogy nyargalt Beszterczén
Mint lovas kapitány,
S ablakból a nők, hogy néztek utána:
Mint' az utcán egy fényes csillag járna.

Nem házasult meg; mert inkább szerette
Az erdőt a fánál;
S politikája communismusi volt
Ez érdekes tárgynál:
Gyakran elámult egy-egy cigány leány
Bogar szemének tüzes pillantatán.

Hagyjuk e dolgot, mint magános titkot,
Elég az hozzája
Miklós napja van, s a vig eszemiszom
Most ugyancsak járja.
Szállnak egyikről másra a pohárral,
Miklós bácsi meg elöl jó példával.

De mivel sok hort őrlött le élteben:
Nyolez — tiz pohár után
Ugy elgyengült, hogy éjfélok nem tudta,
Fiu-e vagy leány?
„Pajtások, ti csak mulassatok vigon,
Kissé ledőlök, mert többé nem bírom.”

Igy szólt, s ágyához tántorogva bement.
A többiek ittak;
S mert nem tehetnek semmit a hazáért:
Fel-felsívitottak.
A cigánybanda a rákóczit huzta,
Meghasogatta a szívet a nóta.

Ismét jó kedv lett; a poharak csengtek,
A sarkantyú pengett,
Ilyen a magyar; egy perczben elborul,
S a másban már nevet.
Felszól Jankóhá, az első horizák:
„Deputatiót bányánkhoz, czimborák.”

S bemennek egy-egy gyertyával s pohárral,
S Miklós bácsi ágyát
Főtől talpiglan felkoszorúképen
Szépen körülállják.
Jankó há czifra felköszöntést teszen,
A többi reazúgja: éljen, éljen!

És Miklós bácsi kinyitott szemekkel
Mérőn néz reájok.
„Most épen szájtát tájja, egy pohár hort
Beleje bocsátok.”
Szólt a borkirály, s fejét fölemelé;
De a fő ing-lóg karján mindenfelé.

„Megholt! megholt!” — egy hanggal fölriadnak,
S poharuk elejtik;
Reszelve égnék a gyertyák kezükben,
És hullnak könyük...
A cigányok meg búsan eloszlanak...
Gyászcsöndessé lön az imént zajos lak.

Medgyes Lajos.

H I R F Ū Z É R .

Kolozsvár decemb. 17-én.

** Stöger, a nemzeti színház érdemes bassistája énekiskolát kíván városunkban megnyitni. Terve szerint új évben nyílnék meg, s fiak és hölgyek számára, külön külön órákon. Nehány éve már, hogy városunk az énekantistát merőben nélkülözi, hogy fiatalságunk felnőtt a nélkül, hogy hangját beszédnél egyébre használni tanulta volna. Reméljük, hogy a szülők gyermekeik e felszedséget mélyen érzve, meg fogják ragadni a szerény egyéniség ajánlkózását.

Hát a conservatorium meddig fog még tetszhalottságában dermedezni — egy pár ember kedvéért?! Hol vannak szerei, kótái, hol van tőkepenze?!

— Torma József, ki pár fizetelőt a lapirodalomban oly szép szerepet vitt, történeti buvárkodásának öszvegét Belső-Szolnokmegye leírását, mint egy levélből láthatni, nem sokára sajtó alá bocsátja. A ké-

szültség és hecces gyűjtemény, mit tisztelt hazánk fia bir, a legszebb reményekre jogosít. Alkalmasint ismerni fogja az érdemes szerző e részvétlen hazát, s azt hiszszük készen van reá, hogy a munkára, mire életét feláldozá, most már vagyonát is áldozza. Sajnos biztatás, de fájdalom, való. Ha kártyát festettünk, vagy pipát faragtunk volna, míg e hazát ismertetni igyekeztünk: bizonyosan több részvét s elismerésre számíthatnánk, mint így.

(Beküldetett.)

— A pesti Lloyd-társaság által kiadandó lap próbaszámait szét vannak küldve. E próbaszámokból látszik, hogy a „Pester Lloyd” az anyagi kérdéseken kívül a napi cseményeket is érdeklél fogja tárgyalni. Előfizetési díja félévére 7 frt 30, évnegyedre 4 frt.

— Jókai legújabb drámáját „Manlius Sinner”-t e hó 10-kén adták Pesten először. A szereplők szerző iránti tisztelétből annyira megtanulták szerepeiket, hogy sugó nélkül játszanak.

— Hiteles forrásból merítettnek írják azon hirt, hogy Ő Felsége egybekelése napja 1854 april 27-kre van határozva, s e végre már az ünnepélyhez készülteket is tesznek.

— Egykori tisztelt kormányzónk gr. Teleki József sulyos beteg. Az ég örökjéke hecces élete fölött!

— Taglioni és Müller, a berlini színház tánczosai a pesti nemz. szinpadon utolsó föléptükkor csárdást lejtenek. Irják, hogy tánczunkat azon szándékkal tanulták be, hogy azt az europai többi szinpadokon is bevitassák.

— A velencei es. kir. tudomán yos, művészeti és irodalmi intézet 1800 lirát tűzött ki annak, a ki leghelyesebben megfejtá, hogy az olasz irodalom az utóbbi huszonöt év alatt mennyit haladt az azelőtti huszonöt évvel szemben.

— Minthogy Magyarországon az ezüsts hatosokban s apróbb pénzjegyekben érezhető hiány van, a pesti keresk. kamara folyamodott a m. keresk. ministeriumhoz e bajoni segítés végett.

— A közelebbi napokban külföldről tetemes mennyiségű borkövet rendeltek meg Pesten, mi által a borkó már különben is magas ára meg feljebb szökkenet. E borkövet merőben pezsgőporknak használják.

— Angol lapok írják, hogy gróf Eszterházy Pál Császárnok Ő Felsége kegyelmes engedélye következtében hazatér Londonból, a hol a forradalom óta lakott.

— Hire volt, hogy a m. keresk. ministerium közlönye az „Austria” jövő évre a Wiener Ztgba olvad; e hír nem való.

— Közelebről azon hír merült fel, hogy a m. kormány a Dunát Komárom és Pozsony közt mielőbb szabályoztatni fogja.

— Az új vámtarifa legfelsőbb szentesítéssel ellátva a kereskedelmi ministeriumhoz leérkezett.

— Esetek fordultak elő, hogy rossz szándéku egyének azon hirt terjeszték, mintha Erdélyben éhség uralkodnék. A m. kormány közelebről tudatá, hogy élelmi szerekben egyik koronaországban sincs hiány.

— Aradon nem rég egy asztaloslegény részegség miatt az utcán halván, megfagyott.

— A napolyi királyságban egy régi elszűnyedt várost fedeztek föl; azonban semmi hasonlatossága sincs Herculánom és Pompejihez.

M O Z A I K .

* Demidow Anatole Délorozsországi utazásában azt mondja, hogy az orosz flottának a Fekete-tengerben egy ravasz ellensége van, mely ellen minden eddigi kísérletek meghiúsultak. Egy parányi, alig észrevehető fűg (Teredo navalis) ez, mely ép úgy tenyészik Nikolajew-, mint Sebastopolban, s a hajókat rövidebb, mint nyolcz évi idő alatt tönkreteszi, míg a francia és angol flották oldaldeszkái 15 évig tartanak.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

(272) (2-3)

HIRDETMÉNY.

Az alábbirt cs. kir. sóbányahivatalnak szüksége lévén 1854-dik évre következő épületre való anyagokra u. m. 60 darab marosi tutaj-gerenda 8 öles hoszsú.

340 darab marosi tutaj-gerenda 6 öles hoszsú.

100 cur^o csatorna a 5° hoszsú.

3000 darab fenyőlécz 2° hoszsú, 2¹/₂ széles, 1¹/₂ vastag.

50 darab 3¹/₂ vastag fenyődeszka 1¹/₂ hoszsú.

500 darab 2¹/₂ vastag fenyődeszka 2° hoszsú.

3000 darab 1¹/₂ vastag fenyődeszka 2° hoszsú.

5000 darab 1¹/₂ vastag fenyődeszka 2° hoszsú, és

100,000 darab zsendely 3¹/₂ széles 16¹/₂ hoszsú

folyó év december hónapja 28 és 29-kén a cs. kir. m. újvári sóhivatal irodájában újból tartandó árcsökkenés útján a kevesebbjért vállalkozóknak kiadatnak az alábbirt pontok mellett.

1-ör az épületre való fenyőfa és fűrészelt anyagok ép, egészséges fából és a kiszabott mérték szerint legyenek.

2-ör a marosi gerendák közül legyen a 60 darab 8 öles hoszsúknak vastagabb vége 16, vékonyabb pedig 10 czöl. — A 6° hoszsúknak közül.

1¹/₂-nak a vastagabb vége 18¹/₂ a vékonyabb 12¹/₂.

1¹/₂-nak a vastagabb vége 12¹/₂ a vékonyabb 8¹/₂.

1¹/₂-nak a vastagabb vége 9¹/₂ a vékonyabb 6¹/₂ és ép, egészséges, egyenes fa.

3-ör köteles lesz a vállalkozó a felsőbb helyről történt helybenhagyás után a vállalatjához mért 10 p.cent cautiót kész pénzben vagy statuspapirosban letenni, vagy kétannyitörő törvényesen megbecsült és intubált fekvőket a kir. kamara biztosítására lekötöni, melyek nekik a felvállalt beadása után visszaadtnak.

Ezen árcsökkenésre a vállalkozók a fenn kijelent napokon délelőtti 9 órakor személyesen megjelenhetnek 10 p.cent bánatpénzzel; vagy pedig írásban tett ajánlatukat, a szükséges bánatpénzzel ellátva, pecsét alatt, bérmentesen megtehetik, mindazonáltal szükséges lesz az írásbeli ajánlatokban vállalatokat s ezeknek árukat tisztán kitenni, s ezen küllirattal „Vállalat anyagok tárgyában” ellátva, még az árcsökkenésre kitűzött nap előtt beküldeni.

A m. újvári cs. kir. sóbánya hivatal.

December 5-én 1853.

30,557
5679. sz.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A cs. k. orsz. pénzügyigazgatóság kerületében üresedésbe jött egy III. osztályú ideiglenes adószedő-ellenőri hivatal évenkénti 500 pfrt. fizetéssel s az évdíjhoz hasonló szolgálati biztosíték letételének kötelezettségével.

Az ezen hivatali állomásért folyamodók, vagy ha ennek betöltése esetén, egy ideigl. adószedősi számtiszt 450 vagy 400 pfrtal s azon kötelezettséggel összekapcsolt állomása, hogy az évdíjhoz hasonló szolgálati biztosítékot tegyen le, vagy ha esetlegesen egy ideigl. adószedősi segéd 350 vagy

300 frrtal összekapcsolt állomása üresedésbe jöne: az ezen utóbbi állomásokért folyamodóknak is kérésükben ki kell mutatniok az országban divatozó nyelvek tudását, valamint ismereteiket az adópénztár és számadásra nézti, életkorukat, eddigi foglalkozásukat s feddhetlen erkölcsöségüket; továbbá bejelenteni, házasok vagy nőtlenek; végre az ellenőri vagy számtisztai állomásra nézti képességüket a szolgálati biztosíték letételére. A kérvényeket a meghatározott szolgálati uton decemb. 20-káig 1853 az erdélyi cs. k. orsz. pénzügyigazgatóság-hoz be kell nyújtani s egyszersmind bejelenteni, hogy az itteni pénzügyi hivatalok tisztjeivel vannak-e és minő rokonságban?

Az erd. cs. kir. országos pénzügyigazgatóságtól. Szeben nov. 23. 1853. (266) (3-3)

14.987.

M. D. C.

Arlejtési hirdetmény.

A kolozsvári cs. kir. megyei törvényszék és járásbírósg fegyencei számára 1854 jannar 1-től dec. utolsó napjáig szállítandó kenyérszállásigazgatóság f. év decemb. 22-kén d. előtt 10 órakor a kolozsv. cs. kir. vidéki parancsnokság irodájában árcsökkenés fog tartatni, melyre a vállalkozni akarók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy minden hozzászóló az árcsökkenés megkezdése előtt 100 pfrt bánatpénzt tartozik letenni.

A szállítást illető részletes feltételek az árcsökkenés előtt fel fognak olvastatni, s addig is e hivatalnál megtekinthetők.

A cs. kir. katonai vidéki parancsnokságtól.

Kolozsvárt decemb. 13-kán 1853. (176) (1-2)

31,755.

1421.

Csödhirdetmény.

A dézsaknai cs. kir. sóhivatalnál egy irtóki állomás üresedésbe jött.

Ezen, ideiglenesen betöltendő szolgálati állomás 300 pfrt évi fizetés, szállás vagy ennek hiányában illő szálláspénz és a rendszeres sójárulékkal van egybekötve.

Ezen állomásért pályázók szabályszerűen ellátott kérelmükben be kell hogy bizonyítsák életkorukat, vallásukat, tanulmányaikat, az itteni sójvédők kezelése és a számvitel körül szerzett ismereteiket, eddigi huzott fizetéseiket, feddhetlen erkölcsöségüket, nyelvismereteiket, lelkiismeretes felfeléjárásával annak, hogy az ezen országban divatozó nyelvek közül melyeket beszélnek csak, s melyeken tudnak egyszersmind szabályosan írni is, s végül, hogy az itteni pénzügyi hivatalnokok közül kikkel vannak rokonságban.

A kérelmeket legfeljebb jannar 20-káig 1854. a rendszeres szolgálati uton ide be kell nyújtani.

Az országos cs. kir. pénzügyigazgatóságtól.

Szeben december 7-kén 1853. (277) (1-3)

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(278)

Az óvári Szentlélek-utcában a 202-ik szám alatti háznál egy igen jó **bécsi ZONGORA van** jutányos áron eladó.

ELŐFIZETÉSI FIGYELMEZTETÉS

a

GAZDASÁGI LAPOK

jövő évben is folytatattatni fognak. Feladatuk: a mezőgazdasági érdekeket képviselni, fejleszteni, s egyetemes közzéadásai viszonyaink taglalására közlőnként szolgálni.

Miután a jelen évi folyam vége felé jár, figyelmeztetjük a t. gazdaközönséget, miszerint becses megrendeléseiket lapjainkra mielőbb megtenni sziveskedjenek, hogy a szükséges intézkedésekről idején gondoskodnunk lehessen.

Előfizetési díj: egész évre 10, félévre 5 frt p.p. Évnyegyedre 2 frt 30 kr. p.p. — Az előfizetési leveleket bérmentesen küldeni, s a címzet, lakást és utolsó postát világosan feljegyeztetni kérjük.

Néhány teljes számú példánnyal még a folyó julius-decemberi féléről is szolgálhatunk.

Pest, 1853. december 4.

A Gazdasági Lapok szerkesztősege.

(273) (2-2)

Haszonbéri hirdetés.

Gróf Kemény József urnak gerendi és m. örkei jószágai jövő 1854-ik év február 1-ő napján Gerenden a grófi udvarban tartandó árverés útján hat egymástutáni évekre haszonbérbe fognak adatni.

Allanak a jószágok:

1-ör Gerend, a felső fordulóban 1500 v. ferejű szántók.

2-ör. A közbelső fordulóban 1170 veka.

3-ör. A harmadik fordulóban 1125 veka ferejű szántók.

4. Minden évben használható rétek 400 szekérre.

5-ör. Mivelet alatt lévő majorság és dezmas szőlők 800 vederre.

6-ör. A kezei határon két fordulón lévő szántók 520 veka.

7-er. A kezei, ugy az alsó és felső fugeidi határon 79 szekér szénát termő rétek.

8-ör. Gerenden 11 havi, Keczen, Alsó és Felső Fügeden és Vajdaszezen egész évi, és Ar. Lónán 83 napi korcsmárlási jog.

9-er. Gerenden 20 számból álló curialisták részint ökrös, részint tenyeres napszám tétel mellett.

10-ör. A grófi laknak egy része a csűrös kerittel és más veteményes kerttel együtt.

11-cr. Mező-Örke, a felső fordulóban 612 veka.

12-ör. A középi fordulóban 1590 veka.

13-ör. Az alsó fordulóban 780 veka ferejű szántók.

14-er. Szénafüvek és kaszálók 210 szekérre.

15-ör. Két darab hodaj, évenként 450 darab szarvas marha hizlalására alkalmas.

16-ör. Két vendégfogadó, egy a faluban, más az országút mellett.

17-er. A tisztai lak minden hozza tartozó épületekkel együtt.

Valamint a haszonbéri öszszogek, ugy a kiadási feltételek fel it értekezhetni személyesen, vagy bérmentesített levelekkel Gerenden alólírttal.

Pavai Vajna Elek, jószágfelügyelő.

(275) (2-3)

HIRDETMÉNY.

A Szurduki uradalom a hozzá tartozó Braszka, N. Kristolzei és Szol-

loni jószágokkal több évekre bérbe kiadó. Ugy az ugyancsak Szurdukhhoz tartozó Galgói és Tótszállási jószágok is akár együtt, akár külön külön bérbe adók. Ezen jószágokból Galgói, Tótszállás és N. Kristoltz örök áron is megszerezhető lévén, számos dolgozó curialisták tartozván ezen nagyobb résznél commassált s jövedelmes regalekkel ellátott jószágokhoz. — Bővebb tudósítást kaphatni mindezek iránt Kolozsvárt a Bányász című kereskedésben, vagy Szurdukon a tulajdonosnál. Kolozsvárt dec. 10-én 1853.

(269) (2-2)

Veer Imre urnak a mező-méhesi s ehhez tartozó velkéri részjózága, mely Tordához 4, Marosvásárhelyhez 5, Kolozsvárhoz 6 óra jársra fekszik, örök áron eladandó, vagy pedig 3 évre haszonbérbe adandó. Van e jószágban Méhesen helyt két fordulón öszvesen 470 hold szántó és kaszáló föld, melyből több mind 150 hold minden évben használható, terem rajta 200 szekér széna. Van a véle határos velkéri határon lévő sauliczai hodajban 83 hold, minden évben használható szántóföld. Van a méhesi és velkéri határon 40 hold szántó, karós és veszős erdő, van a lakó-házzal, gazdasági épületekkel ellátott udvarház telken, 2 korcsmán kívül, egy 2 kövü tói malom, a tón közös halászati jog, s egy néhány hurubás; a venni vagy bérletni szándékozók post restant Kolozsvárra utalt levél által értekezhetnek a tulajdonos urral.

(274) (2-3)

Makra a sertésekkel!

A somtelki nagy kiterjedésű erdőkre, hol még a nagy mennyiségű makknak egy negyede sincs elfogyasztva, új évtől kezdve telésre sertések vétetnek fel, darabjától 1 pfrt díjért Értekezni lehet Gyaluban a gr. Esterházi udvarban haszonbérő Farkas Jánosnál.

(274) (2-3)

Eladó-jószág.

Meltóságos Horváth Albert urnak, vajda-széli-iványi, fülöpi s unokái rész jószágai örök áron eladó. E jószágok mekkorasága, javadalmai s árak felvált értekezhetni a tulajdonos ú méltóságával Szebenben, Mészáros-utczai 95 szám alatt lévő szállásán. — Kolozsvárt Antalfi Ferenczcel, b. Monostorutczai 188 szám alatti háznál.

(257) (3-3)

Előfizetési felhívás.

A hivatalos „BUDAPESTI HIRLAP” jövő 1854-dik évi folyamára előfizetni a t. cz. közönség tisztelettel felhívatik. A „NAPI TUDOSÍTÓ” jelen év végével megszűnő, az előfizetési ár a régi marad, mint következik:

1.) Félévre: helyben 8 pfrt.

Vidékre postán küldve 10 pfrt.

2.) Évnyegyedre: helyben 4 pfrt.

Vidékre postán küldve 5 pfrt. 20 kr.

Előfizethetni lehet minden cs. kir. postán — itt helyben egyedül a szerkesztőségnek (Országút 6. szám alatt Kunewalder-ház 2-dik emelet) hová az előfizetési pénzek beküldendők. Az előfizetésnek mielőbbi beküldésére és a címek világos és hibátlan írására a t. cz. közönséget tisztelettel kérjük és figyelmeztetjük.

Szerkesztőség.